

AMANDMANI NA PRIJEDLOG ZAKONA O DOPRINOSIMA

AMANDMAN I

U članu 9. u stavu 1. broj „18,50“ mijenja se brojem „15,50“.

U istom članu u stavu 2. tački a) broj „3,08“ mijenja se brojem „2,58“.

U istom članu i stavu u tački b) broj „4,62“ mijenja se brojem „3,87“.

U istom članu i stavu u tački c) broj „6,16“ mijenja se brojem „5,16“.

U istom članu i stavu u tački d) broj „9,25“ mijenja se brojem „7,75“.

Objasnenje

Poreski klin u FBiH, odnosno opterećenje rada, među najvećim je u Evropi.

Adekvatno smanjenje stopa doprinosa, naročito kod malih i srednjih preduzeća, može pokrenuti novo zapošljavanje i time stvoriti pretpostavku za smanjenje nezaposlenosti u BiH. U tom kontekstu potrebno je nivo opterećenja poslodavaca svesti bar na prosjek zemalja u regiji.

Naš amandman je u potpunosti u skladu sa Reformskom agendom za Bosnu i Hercegovinu za period 2015-2018. godine i Pismom namjere MMF-u. Visoke stope doprinosa i poreza na plaću su jedni od najznačajnijih faktora crne i sive ekonomije. Smanjenjem stopa izdvajanja za zaposlene može se pokrenuti novo zapošljavanje, povećati potrošnja i omogućiti veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova.

Kada je u pitanju stabilnost i održivost vanbudžetskog fonda, napominjemo da je Federalni zavod PIO prešao na trezorsko poslovanje i sva nedostajuća sredstva Vlada FBiH će obezbijediti iz Budžeta FBiH. Prelazak na trezorko poslovanje garantuje stabilnost penzija i eventualni nedostatak sredstava od doprinosa namiruje se iz budžeta, tako da su penzije zaštićene i naš prijedlog ih neće ugroziti.

Također, uporednopravna analiza zemalja iz okruženja i zemalja Evropske unije pokazuje **da se Federacija BiH nalazi među zemljama sa najvećom stopom doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.**

Tako naprimjer, u Republici Hrvatskoj, jednoj od zemalja članica Evropske unije, postoje doprinosi za obavezno penzijsko osiguranje, koji se uplaćuju u Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i iznose 15% i doprinosi za obavezno penzijsko osiguranje ne temelju individualne kapitalizirane štednje, koji se uplaćuju u obavezne mirovinske fondove prema odabiru korisnika i iznose 5%.

U zemljama čiji su sistemi sličniji našoj zemlji stope doprinosa su značajno niže. Tako naprimjer, na *Kosovu* stopa doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje iznosi 10%, a u *Makedoniji* ona iznosi 18%.

Obzirom da smo predložili da stopa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje bude 15,50%, onda je neophodno mijenjati i stav 2. na način da 1/6 od 15,50% iznosi 2,58%, 1/4 od 15,50% iznosi 3,87%, 1/3 od 15,50% iznosi 5,16% i 1/2 od 15,50% iznosi 7,75%.

AMANDMAN II

U članu 11. broj „1,50“ mijenja se brojem „1,00“.

Obrazloženje

Amandmanom je predloženo smanjenje doprinosa za obavezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti sa 1,50% na 1,00%.

Najveći dio ovih sredstava koristi se za naplatu zdravstvenog osiguranja za nezaposlene osobe. Obzirom da je Reformskom agendom predviđeno da se troškovi uplate zdravstvenog osiguranja za nezaposlene sa sredstava prikupljanja po osnovu osiguranja od nezaposlenosti prebace na druge izvore, sa predloženom stopom neće doći do pada nivoa aktivnih mjera za zapošljavanje.

Također, u zemljama okruženja i zemljama Evropske unije stopa doprinosa u slučaju nezaposlenosti je manja nego u FBiH.

Tako naprimjer, u *Sloveniji*, jednoj od zemalja članica Evropske unije, čija je prosječna plaća za 150% veća nego prosječna plaća u FBiH, a BDP za 300% veći nego BDP u FBiH, stopa doprinosa u slučaju nezaposlenosti iznosi samo **0,2%**. U *Republici Srpskoj* ova stopa iznosi **0,8%**.

AMANDMAN III

U članu 12. u stavu 1. tački a) broj „18,50“ mijenja se brojem „15,50“.

U istom članu i stavu u tački c) broj „1,50“ mijenja se brojem „1,00“.

Obrazloženje

Isto kao obrazloženje za amandmane I i II.

AMANDMAN IV

U članu 13. u stavu 2. brišu se tačke b) i c).

Dosadašnje tačke d), e), f) i g), h) postaju tačke b), c), d), e) i f).

Obrazloženje

Tačka b) člana 13. se briše iz razloga što poduzetnik ne može biti obaveznik doprinosa ukoliko nije u radnom odnosu. Ukoliko je poduzetnik u radnom odnosu onda doprinose plaća ili kao radnik, ili kao menadžer.

Tačka c) se briše iz sljedećih razloga:

Doprinosi se plaćaju po osnovu ugovora o radu, nekog angažmana, odnosno isplaćene naknade. Kako onda vlasnik privrednog društva može biti obaveznik doprinosa, ukoliko nije obavezno osiguran po drugom osnovu. Obrazloženje je isto kao i za tačku b).

S druge strane šta ukoliko postoji više suvlasnika u jednoj kompaniji, u tom slučaju bi svaki od njih bio obaveznik. I šta ukoliko jedan od suvlasnika firme ima udio od 0,1%, da li je i taj suvlasnik obaveznik. Zakon mora regulisati svaku situaciju koja može da se pojavi u praksi.

AMANDMAN V

U članu 17. u stavu 4. riječi „dodatna plaća (van redovnih mjesečnih plaća) i“ se brišu.

U istom članu u stavu 5. riječ „koristi“ se briše.

U istom članu u istom stavu iza riječi „dnevnicu“ dodaju se riječi „isplaćenih iznad iznosa utvrđenog u Zakonu o porezu na dohodak“. Iza riječi „terenskog dodatka“ dodaju se riječi „isplaćenog iznad iznosa utvrđenog u Zakonu o porezu na dohodak“.

U istom članu u stavu 8. riječi „ali ne može biti niža od iznosa prosječne plaće“ se brišu.

U istom članu u stavu 9. broj „65“ mijenja se brojem „75“, a broj „0,40“ mijenja se brojem „0,35“.

Dodaje se novi stav 10. koji glasi: Mjesečna osnovica za obračun doprinosa iz prethodnog stava odnosi se i na kompanije koje su pretrpjele teške štete zbog elementarnih nepogoda, za prvih 12 mjeseci nakon pretrpljene štete.

Postojeći stav 10. postaje stav 11.

Dodaje se novi stav 12. koji glasi: Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, pod primanjima se ne smatra trošak pripremanja obroka u vlastitom restoranu kod poslodavca ili obroka isporučenog poslodavcu od lica registrovanog za usluge keteringa u iznosu od 4,50 KM dnevno za puno radno vrijeme po radniku.

Dodaje se novi stav 13. koji glasi: Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, mjesečna osnovica za obračun doprinosa nije naknada za učenje kroz rad.

Objasnenje

U stavu 4. nema potrebe da se izdvaja dodatna plaća kao posebna kategorija koja ulazi u mjesečnu osnovicu za obračun doprinosa. Prema rješenjima većine zemalja ugovara se godišnja plaća koja se isplaćuje jednom sedmično, mjesečno, godišnje, i sl. Godišnji iznos čini osnovicu za obračun doprinosa i nebitno je u kojem se periodu isplaćuje.

U stavu 5. Nije jasno šta se pod pojmom „koristi“ podrazumijeva.

Dalje, u istom stavu je neophodno precizirati da su dnevnice i terenski dodatak oporezivi samo ukoliko se isplaćuju iznad iznosa utvrđenog Zakonom o porezu na dohodak. Obzirom da je Udruženje poslodavaca FBiH predložilo da se u Prijedlogu zakona o porezu na dohodak propiše tačan iznos dnevnica i terenskog dodatka jer je to kategorija čiji iznos treba da bude propisan Zakonom, a ne podzakonskim aktima, u ovom zakonu je neophodno izvršiti izmjenu kako je i predloženo.

Prilikom definiranja stava 8. zakonodavac nije vodio računa o svim situacijama koje se mogu pojaviti u praksi. Ovdje je zakonodavac propustio mogućnost poslovanja jednog preduzeća sa gubitkom. U tom slučaju moguće je da svi radnici, uključujući i direktora primaju minimalnu plaću, sve dok traje takvo stanje. Obzirom da se doprinosi obračunavaju na isplaćenu sumu, nerealno je zahtijevati da u Zakonu stoji da iznos ne može biti niži od iznosa prosječne plaće. Doprinosi su vezani za ono što je isplaćeno, te je potpuno neustavno zahtijevati da se obračuna doprinos na veću plaću od one koja se isplaćuje.

Predloženo rješenje u stavu 9. ovog člana dovodi firme u nemogućnosti da isplate plaće u skladu sa zakonom, te dovodi do povećanja troškova rada. Naime, proširenjem osnovice za oporezivanje (uvođenje toplog obroka i regresa), ne ostavlja se prostor za isplatu dostignutog nivoa plaća radnika. Predloženi limit za isplatu plaća od 65% je nizak, a s druge strane predloženi koeficijent za doprinose 0,40 strahovito podiže doprinose po radniku.

Ovakvo rješenje bi dovelo firme u bezizlaznu situaciju sa nesagledivim posljedicama:

- povećanje troškova rada kroz veća izdvajanja za doprinose
- gubitak konkurentne sposobnosti firmi na tržištu sa rizikom gubitka kupaca koji su dominantno iz EU

- smanjenje broja radnika i vjerovatno zatvaranje firmi
- nemogućnost zapošljavanja novih radnika, a neke firme su zapošljavale cca 1200 novih radnika na godišnjem nivou
- nemogućnost ulaganja u razvoj što bi značilo gubitak kupaca, koji traže vrhunsku opremljenost da bi ispunili njihove proizvodne zahtjeve
- otpuštanje radnika itd.

Također, treba voditi računa i o kompanijama koje su pretrpile velike štete zbog elementarnih nepogoda i predvidjeti ovim zakonom smanjenje osnovice za obračun doprinosa, kako je predloženo novim stavom 10.

Novim stavom 12. predloženo je da se definira da se pod primanjima iz stava 1. ovog člana ne smatra trošak pripremanja obroka u vlastitom restoranu kod poslodavca ili obroka isporučenog poslodavcu od lica registrovanog za usluge keteringa u iznosu od 4,50 KM dnevno za puno radno vrijeme po radniku. Neophodno je da se propiše da ovaj dio ne ulazi u mjesečnu osnovicu za obračun doprinosa.

U BiH se radi na uvođenju dualnog sistema obrazovanja, koji se uspješno primjenjuje u mnogim zapadnim zemljama, poput Njemačke.

Uvođenjem ovakvog sistema obrazovanja predviđeno je da učenici u prvoj godini jedan dan sedmično provedu na praksi u nekoj od kompanija, u drugoj godini dva dana sedmično, dok je u trećoj godini predviđeno da u firmama provedu tri dana na praksi.

Obzirom da se radi na donošenju Zakona o dualnom obrazovanju neophodno je da se u Zakonu o doprinosima, novim stavom 13. definiše da u osnovicu za obračun doprinosa ne ulazi naknada koja se plaća učenicima za učenje kroz rad. Na taj način će se stimulisati veće angažovanje učenika da uče kroz rad i da nakon završetka srednje škole odmah počinju sa radom u svojoj struci. Time će se spriječiti odlazak mladih ljudi iz BiH i smanjiti nezaposlenost. Nova zapošljavanja ujedno znače veću potrošnju, čime se obezbjeđuje veće punjenje budžeta i vanbudžetskih fondova.

AMANDMAN VI

U članu 18. stavu 2. briše se tačka dodaje zarez i riječi: „a najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je plaća dospjela za isplatu.“

U istom članu stav 4. se briše.

Dosadašnji stav 5. postaje stav 4. i iza njega se dodaje novi stav koji glasi:

„Osnovica doprinosa za davanje iz stava 4. umanjuje se za iznos plaćenog PDV-a.“

U istom članu u stavu 6. briše se tačka i dodaje: „a najkasnije do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec“.

Obrazloženje

Zakonom treba propisati mogućnost da doprinosi dospijevaju na naplatu istovremeno s isplatom plaće, a najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je plaća dospjela za isplatu. Predloženim bi se u velikoj mjeri olakšalo poslovanje, jer dosta poslodavaca ima sredstva za isplatu plaće, ali u tom momentu nema dovoljno za uplatu doprinosa. Mogućnost da se doprinosi uplate do kraja mjeseca ne predstavlja opasnost da bi se mogla izbjeći uplata, već se samo olakšava poslodavcima.

Trenutno važećim Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinosa (Službene novine Federacije BiH", broj 64/08, 81/08 i 98/15) je propisano da doprinosi iz plaće i na plaću dospijevaju za plaćanje najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je plaća dospjela za isplatu. Smatramo da ovakva mogućnost treba da se propiše Zakonom.

Ne mogu se doprinosi isplaćivati na plaću ili dio plaće koja nije isplaćena.

Doprinosi se isplaćuju samo na naknadu koja je isplaćena, a ne na onu koja se planira isplatiti. Bez isplate plaća nema ni isplate doprinosa.

Ukoliko se plaća, ili dio plaće daje u stvarima i/ili uslugama ili u korištenju nekog prava osnovica doprinosa treba da se smanji za iznos plaćenog PDV-a na navedene stvari i usluge.

Stav 6. se treba dopuniti kako je predloženo, jer bi se na taj način obračun doprinosa za davanja navedena u stavu 6. vršio najkasnije do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec, te bi isplata doprinosa išla zajedno sa obračunom plaće za taj mjesec.

Obzirom da je ta mogućnost propisana i u stavu 5. ne vidimo razlog zašto se ta ista ne bi propisala i u stavu 6.

AMANDMAN VII

U članu 20. u stavu 1. iza riječi „radnika“ dodaju se riječi „koji prima plaću u FBiH“.

Ostali dio teksta se nastavlja.

U istom članu u stavu 3. riječi „koju bi izaslani radnik ostvario za iste, odnosno za slične poslove u Federaciji prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu, uvećana za 20%“ mijenjaju se riječima „koju izaslani radnik prima u Federaciji prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu“.

U istom članu stav 4. se briše.

Dosadašnji stavovi 5., 6. i 7. postaju stavovi 4., 5. i 6.

Obrazloženje

Prema predloženom zakonskom rješenju obaveznik doprinosa je lice koje je zaposleno u inostranstvu. U tom slučaju postoji obaveza plaćanja doprinosa i u inostranstvu i u Federaciji BiH, što je potpuno neopravdano.

Ukoliko se usvoji predloženi amandman zadržala bi se postojeća obaveza, ali samo za lica koja primaju plaću u Federaciji BiH.

U slučaju da postoji sporazum o izbjegavanju dvostrukog poreza između BiH i drugih država, odredbe tog sporazuma imaju prioritet u odnosu na odredbe zakona.

Potpuno je neopravdano da se za lica koje se pošalje na rad u inostranstvo plaćaju doprinosi i u Federaciji i u inostranstvu.

U stavu 3. definisano je da je osnovica plaća koju bi radnik ostvario obavljanjem istih ili sličnih poslova u FBiH. Šta se to smatra istim ili sličnim poslovima, ko to određuje i šta ukoliko radnik nije ranije radio na području FBiH.

Mjesečna osnovica za obračun doprinosa je iznos koji je isplaćen.

Zbog toga je predloženo zakonsko rješenje da osnovica ne može biti niža od najniže mjesečne osnovice iz člana 17. stava 7. ovog zakona uvećane za 20% potpuno neprihvatljiva. Ovakva formulacija nije poznata u zakonima susjednih država.

AMANDMAN VIII

U članu 21. u stavu 4. broj „0,35“ mijenja se brojem „0,20“.

Obrazloženje

Predložena osnovica za obračun doprinosa za lica koja su na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa i volontera je previsoka.

Njenim smanjenjem podstaknut će se zapošljavanje mladih i njihovo osposobljavanje za samostalni rad.

Prihvatanjem predloženog amandmana poslodavci će se odlučiti da zapošljavaju veći broj mladih osoba i time doprinijeti smanjenju stope nezaposlenosti u našoj državi. Ne smijemo zanemariti činjenicu da su mladi budućnost ove države. Ukoliko se poslodavcima ne da neki podsticaj za zapošljavanje, država bi mogla ostati bez najznačajnijeg resursa moderne ekonomije - ljudskog kapitala.

AMANDMAN IX

Iza člana 54. dodaje se novi član 54.a. koji glasi:

„(1) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM kaznit će se za prekršaj nadležni organi za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona ako:

- a) pravilno ne primjenjuje i krši procedure za inspekcijski nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona i drugih podzakonskih akata**
- b) ako u zakonom propisanom roku ne izvrši povrat više uplaćenih doprinosa i doprinosa plaćenih bez pravnog osnova**
- c) ako ne izvrši otpis nenaplativih doprinosa, zastare, odgode naplate i jemstva**
- d) neopravdano obvezniku doprinosa uskrati uvid u podatke o obračunu i plaćanju doprinosa koji se o njemu vode kod nadležnih organa ili, na zahtjev poreskog obaveznika, ne izmjeni nepotpune, odnosno netačne podatke.**

(2) Novčanom kaznom od 3.000,00 KM do 50. 000 KM kaznit će se nadležni organi za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona za ponovljene prekršaje iz prethodnog stava.

(3) Za ponovljeni prekršaj iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom u iznosu od 2.000, 00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se i odgovorna lica u nadležnim organima za nadzor, primjenu, kontrolu i provedbu ovog zakona.“

Obrazloženje

Za prekršaje iz ovog zakona predviđena je kazna samo za: poslodavca - pravno lice, poslodavca - fizičko lice i odgovorno lice kod poslodavca, a ne i za odgovorno lice nadležnih organa, koji namjerno ili iz grube nepažnje ne vrši posao u skladu sa propisima i nanosi štetu: poslodavcima, radnicima i institucijama države.

Napominjemo da je Ured za zakonodavstvo Vlade FBiH, svojim mišljenjem, potvrdio da ne postoje ustavne ili zakonske prepreke za uvođenje i ove vrste odgovornosti.

Stoga predlažemo da se u Zakonu, u kaznenim odredbama, uvedu kazne za ovlaštena lica u nadležnim organima koja sprovode Zakon kako smo definisali u prijedlogu. Time će se direktno uticati na smanjenje mita i korupcije i doprinijet će se efikasnijem i pravednijem provođenju zakona.